756/06

Den 23. oktober 2006 blev i sag nr. 68.026:

xxxxxxxxxx xxxxxx
xxxx xxxxxxxxxxx xxx xx xxx
xxxx xxxxx x

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har forsikring mod tab af erhvervsevne i Danica Pension, klager over, at selskabet med virkning fra 1/11 2005 har nedsat hendes ydelser til det halve med henvisning til, at hendes erhvervsevne er nedsat med 50 %, men ikke med 2/3.

Det fremgår af sagen, at klageren er født i 1956 og har arbejdet som dagplejer. Hendes livsforsikring giver ret til udbetaling af ydelser og fritagelse for præmiebetaling, hvis den generelle erhvervsevne er nedsat med 2/3. Forsikringen giver ret til halv udbetaling, hvis erhvervsevnen nedsættes med mindst halvdelen.

Den 22/10 2003 udfyldte og underskrev klageren en anmeldelse af sygdom til selskabet. Af anmeldelsen fremgår, at hun led af stress/depression og havde været sygemeldt siden 19/5 2003.

Klagerens læge har i lægeattest dateret 23/10 2003 angivet diagnosen "Depressio mentis, panikangst (depression)" og oplyst, at klageren siden 15/7 2003 havde været i medikamentel antidepressiv behandling.

Klageren blev med virkning fra 30/11 2003 afskediget fra sit arbejde på grund af sygdom.

Psykolog A.M.K.B. fra kommunens sociallægeinstitution har i "Psykologisk vurdering" dateret 1/2 2004 anført:

"Eksistentielt set, befinder L.L.L. sig aktuelt i en omstillingsfase. Hendes 4 børn er blevet voksne, hun har afsluttet et ubalanceret og destruktivt parforhold, L.L.L.'s mor er død og L.L.L. står for første gang i sit liv i en situation, hvor hun kun skal tage ansvar for sig selv. Den hidtidigt anvendte eksistentielle hovedstrategi - at leve for at give til andre - slår ikke længere til og L.L.L. har nu muligheden for at udvikle en ny livsvision og skabe sig en ny tilværelse på et fundament, der i højere grad rummer mulighed for tilfredsstillelse af hendes egne behov.

L.L.L.'s depression vurderes at kunne forstås som et udslag af stress-overbelastning som dagplejer kombineret med højt stofskifte, samt som en reaktion på de mange belastninger, som hun har været udsat for gennem årene. Først nu vurderes L.L.L. at have fået rum og plads til at mærke sig selv, sine følelser og behov. Forandringen skaber dog i første omgang et tomrum, som aktiverer ængstelse og usikkerhed i L.L.L. omkring fremtiden. L.L.L. vurderes imidlertid at have mange erfaringer og ressourcer at bygge på.

L.L.L. kan have svært ved at prioritere egne behov på grund af letvakt skyldfølelse, ligesom hun kan have svært ved at tillade sig at tage imod andres omsorg og støtte. L.L.L. ses med et lavt selvværd og tendens til selvnedvurdering i situationer, hvor hun tillader sig selv at slappe af. På grund af depressionen har L.L.L. aktuelt svært ved at mærke, hvad hun har lyst til og at tage stilling til fremtiden. Hun udtrættes hurtigt og overkommer indtil videre kun at have een aftale dagligt. På kort sigt har L.L.L. derfor et behov for at undgå forpligtelser og være fredet fra ansvar og krav. L.L.L. vil på længere sigt gerne have et arbejde, men har også en frygt for ikke at slå til og at få flere nederlag. Arbejdsidentiteten vurderes at være spinkel, men L.L.L. fremstår motiveret for selvforsørgelse.

I et arbejde kan L.L.L. have tendens til at føle sig fastlåst, anspændt og stresset. For at modvirke dette vurderes L.L.L. at have brug for en vis grad af frihed og selvstændighed i jobbet. L.L.L. har brug for, at der bliver stillet passende krav til hende og at arbejdsmiljøet er præget af anerkendelse og støtte frem for kritik og konflikt. Desuden har L.L.L. brug for forudsigelighed og tryghed i arbejdet. Der vil fremover være skånebehov i forhold til omsorgsarbejde, stress og overbelastning."

I konklusionen hedder det bl.a.:

"Der vurderes rent diagnostisk at være tale om tilbagevendende (periodisk) depression pt. af svær grad. Depressionen vurderes udløst af en arbejdsmæssig stress-overbelastning som dagplejemor, eksistentielle forandringer i familien, en uafklaret arbejdssituation samt psykisk reaktion på svære parforholds-mæssige belastninger (herunder psykiske overgreb og chikane) gennem flere år. Hertil kommer en vanskelig opvækst med en karakterafvigende far og en hypochondrisk og psykisk skrøbelig mor. LLL vurderes at have været udsat for et øget belastningsmæssigt pres i det meste af sit liv. Endelig aktiverer den aktuelle sygemelding væsentlig usikkerhed og ængstelse i forhold til fremtiden hos LLL.

I forhold til det psykiske vurderes LILL fortsat at have behov for støtte til at komme ud af depressionen. Det være sig i form af antidepressiv medicinsk behandling og/eller som i form af støtte via psykologsamtaler. Det foreslåes, at LLL i en periode restituerer sig, indtil kræfterne begynder at vende tilbage. På dette tidspunkt kan et mindre kursus foreslåes, som forrevalidering med henblik på, at LLL kommer langsomt igang, ud af isolationen, ud blandt andre og gradvist får del i kontakt og omsorg.

Efterfølgende vurderes der at være behov for en mindre revalideringsmæssig indsats i form af en arbejdsprøvning indenfor et område, som LLL finder interessant. LLL vil formentlig have brug for hjælp til yderligere afklaring af erhvervsområde."

Psykolog A.M.K.B. har i kommunalt "Afslutningsnotat" dateret 4/2 2004 anført:

"**Psykologisk vurdering**:

L.L.L. fremstår umiddelbart imødekommende og samarbejdsvillig. Hun scorer svarende til en svær depression på spørgeskemaet BDI samt højt på skalaen Dystymi i personlighedstesten MCMI-III. Begavelsen og kontakten er god. L.L.L. fremstår psykisk afkræftet, svært energiløs, med et højt angstniveau, men dog samlet, fattet og relevant. Overordnet vurderes L.L.L. at have været en pligtopfyldende, samvittighedsfuld, selvopofrende og overansvarlig kvinde, som i en årrække har taget sig sammen og presset sig selv ud over sin egen grænse i

varetagelsen af andres behov. L.L.L. er blevet indpodet skyldfølelse over at prioritere egne behov og er i dag usikker på disse. L.L.L. befinder sig eksistentielt i en omstillingsfase, idet hun for første gang i sit liv står i en situation, hvor hun kun skal tage vare på sig selv. Forandringen skaber i første omgang et tomrum, som aktiverer ængstelse og usikkerhed i L.L.L. omkring fremtiden. L.L.L. vurderes imidlertid at have mange erfaringer og ressourcer at bygge på. L.L.L. vurderes i en periode at have behov for at blive skånet fra forpligtelser, ansvar og krav, indtil hun har genopbygget flere ressourcer ovenpå depressionen. På længere sigt vurderes L.L.L. at være motiveret for selvforsørgelse, om end hun også rummer en del frygt for ikke at slå til.

Diagnoser:
Depressio mentis recurrens, pt. magno gradu / tilbagevendende (periodisk) depression, pt. af svær grad.

Forslag til handleplan:
L.L.L. føler sig ikke længere i stand til at varetage omsorgsarbejde på en professionel måde. Hun vil gerne tilknyttes arbejdsmarkedet, men er uafklaret omkring, i hvilken retning hun skal gå og hvor meget hun kan klare. På kort sigt ønsker hun primært fred og ro, ingen pligter, ansvar og krav. På længere sigt vil hun gerne opnå tilknytning til arbejdsmarkedet igen; allerhelst i form af en fast ansættelse. L.L.L. vurderes i R.-S. fortsat at være præget af depression i en grad som er uforenelig med påbegyndelse af tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Efter et par måneders yderligere sygemelding, vil det dog formentlig være forsvarligt og hensigtsmæssigt at starte herpå."

I perioden 26/10 2004 til 1/11 2004 deltog klageren i et "intro-forløb". Klageren blev arbejdsprøvet i perioden 6/12 2004 til 28/2 2005. I klagerens ressourceprofil er herom anført:

"Arbejdsprøvning ved S.-T.-I.-afd. Mødetid er aftalt til 20 timer ugl. fra kl. 9-14 og med en ugl. fridag onsdag, men L.L.L. har fra start svært ved at blive til kl. 14 og går de fleste dage mellem kl. 13-13.30.

Under afprøvningsforløbet sker der en forværring af L.L.L.'s tilstand, idet hun bliver mere indadvendt., har lettere til tårer og ikke indgår i nogen kontakt med medkursister. L.L.L. har store koncentrationsproblemer og på trods af et fremmøde på 79 % er arbejdsindsatsen lav. L.L.L. er meget opgivende over for situationen og meget ulykkelig. Hun giver udtryk for, at hun behøver fred og ro. Afprøvningsforløbet afbrydes, idet L.L.L. i stedet for at få flere ressourcer og kompetencer til at vende tilbage til arbejdsmarkedet, er blevet mere stresset, udbrændt og deprimeret.

Det konkluderes, at der ikke kan peges på en funktion på arbejdsmarkedet som L.L.L. vil kunne bestride hverken på ordinære eller fleksvilkår. Evt. længerevarende psykologforløb vil givetvis give en forbedret livskvalitet, men ikke bringe L.L.L. tættere på arbejdsmarkedet."

Af ressourceprofilen fremgår videre:

"**Vurdering**:

Har aldrig fået en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet på ordinære vilkår. Arbejdstilknytningen har primært været i form af jobtilbud inden for ufaglært arbejde. Revalidering til kontorassistent har ikke medført job. Seneste arbejdsprøvning via Jobcenter N. har ikke påvist ressourcer til udvikling af arbejdsevnen.

...

Vurdering:

De personlige kompetencer, som de er beskrevet ifm. arbejdsprøvningen ved Jobcenter N., rækker ikke til kravene på arbejdsmarkedet."

Af oplæg til afslutningsstatus dateret 1/4 2005 fremgår:

"**SAMMENFATNING PÅ INTERN AFPRØVNING**

L.L.L. har været i afprøvning på S. i perioden 06.12.2004 til 28.02.2005. Fremmødet har været ca. 79 %, men arbejdsindsatsen har på trods af fremmødet været meget lav. L.L.L. er i perioden blevet psykisk dårligere og beskriver selv, at hun føler sig udbrændt og har brug for fred og ro. L.L.L. har let til tårer, og hun omgås ikke medkursister. Før eventuelle fremtidige revalideringsforsøg er der nødvendighed for et intensivt psykologforløb. Det vurderes dog umiddelbart, at på baggrund af L.L.L.'s mangeårige stress og udbrændthed, vil et sådant forløb kunne bedre L.L.L.'s

livskvalitet, men ikke arbejdsevnen. Undertegnede vurderer, at L.L.L.'s arbejdsevne ligger væsentligt under niveauet for fleksjob.

KONKLUSION

På baggrund af afprøvningsforløbet her ved Jobcenter Å. N., sammenholdt med helbredsmæssige gener - stresssyndrom, depression m.m., kan der ikke peges på en funktion på arbejdsmarkedet, som L.L.L. vil kunne bestride hverken på ordinære eller fleksvilkår.

Ligeledes vurderes det på baggrund af det lange forløb forinden starten ved jobcenter Å. N. og særligt samtalerne ved jobcenter Å. N.'s psykolog, at selv et længerevarende psykologisk samtaleforløb ikke vil bringe L.L.L. tættere på arbejdsmarkedet, men givetvis give en forbedret livskvalitet.

Samlet vurderes det, at der ikke er aktiverings- og/eller revalideringsmæssige muligheder og ej heller behandlingsmæssige muligheder, som kan forbedre arbejdsevnen mærkbart og føre til selvforsørgelse eller ansættelse på fleksvilkår."

Klageren fik bevilget førtidspension med virkning fra 1/9 2005. Af begrundelsen for afgørelsen fremgår:

"Det er vurderet, at L.L.L.s helbredsmæssige forhold med personlighedsforstyrrelse samt tilpasningsreaktion med blandet angst/depressionsreaktion medfører, at arbejdsevnen varigt er nedsat i en grad, der udelukker selvforsørgelse på arbejdsmarkedet også i fleksjob. Behandlingsperspektivet er langvarigt og vurderes i bedste fald alene at have betydning for livskvaliteten."

Speciallæge i psykiatri J.S. har i erklæring dateret 27/6 2005 anført:

"L.L.L. er af karakter følsom og ængstelig, med anspændthed, usikkerhed og nogen mindreværd. Der har livslangt været en vedholdende stræben efter anerkendelse og følelsesmæssig varme. L.L.L. har træk i sin personlighed fra tvangspræget og evasiv personlighedsforstyrrelse. L.L.L. har i mange år kunnet kompensere sine tidligt

erhvervede psykologiske skader, men magter ikke længere dette, ledende til mental udmattelse med risiko for kronificering.

L.L.L. vurderes ikke aktuelt at lide af depression og der er således ikke indikation for medikamentel antidepressiv behandling. Der er ej heller nogen særlig angst.

Det vurderes, at L.L.L. har profiteret af psykoterapi og at fortsat psykologbehandling, evt. i gruppe, vil kunne have god effekt på livskvaliteten. Det kan ikke udelukkes, at der også på sigt kan være nogen effekt på erhvervsevnen, men en evt. psykoterapeutisk behandling vil være langvarig og fornyet revalideringsforsøg inden for de næste ca. 2 år vurderes at være vanskelig eller formentlig umulig. Ved et evt. senere nyt revalideringsforsøg, vil udtalte skånehensyn være nødvendige. Specielt tænkes der på at arbejdets karakter bør være ustresset og overskueligt med ingen eller stærkt begrænset mulighed for at påtage sig ekstra funktioner eller overarbejde. L.L.L.s belastningstærskel er reduceret og hun har svært ved at sige fra - og ender derfor nemt i en overbelastningssituation.

Erhvervsevnen er aktuelt nedsat til det ubetydelige. Om der på lang sigt vil være en rest erhvervsevne kan ikke helt udelukke.

Erhvervsevnen vurderes således varigt at være nedsat eller meget nedsat."

Selskabet har bevilget fulde ydelser til klageren fra 19/8 2004 til 1/11 2005. Siden 1/11 2005 har selskabet bevilget halv udbetaling og genoptaget præmieopkrævningen, hvilket blev meddelt klageren ved skrivelse af 16/9 2005.

Klageren har over for nævnet gjort gældende, at selskabet skal bevilge fulde ydelser. Klageren har i skrivelse af 23/11 2005 til nævnet i relation til den psykiatriske speciallægeerklæring anført:

"At jeg på det aktuelle tidspunkt, ved speciallægeundersøgelsen d. 27. juni, ikke led af depressive symptomer, er ikke ensbetydende med, at jeg ikke til stadighed overmandes af dem, hvis jeg udsættes for krav, forventninger (både egne og andres) og problemer i det hele taget. Min psykolog, C.N., har bare lært mig at leve med dét, uden konstant at dunke mig selv i hovedet og have dårlig samvittighed over, at jeg ikke magter dét, som både jeg selv og andre mener, jeg 'burde' kunne klare, men altså ikke kan."

Selskabet har ved sin advokat over for nævnet fastholdt sin afgørelse. Advokaten har til støtte herfor i skrivelse af 15/11 2005 anført:

> "På baggrund af L.L.L.s klageskrivelse af 18. september 2005 har Danica Pensions lægekonsulent vurderet sagen på ny. Det skal bemærkes, at Danica Pensions lægekonsulents vurdering fastholdes, eftersom L.L.L. ikke har nogen aktuel depression eller anden psykisk lidelse bortset fra udmattelse. Dertil kommer, at der ikke er nogen lægelig dokumentation for, at L.L.L.s generelle erhvervsevne er nedsat med mere end 1/2 af helbredsmæssige forhold."

Advokaten har i skrivelse af 7/12 2005 til nævnet anført:

> "I forbindelse med Danicas Pensions vurdering af L.L.L.s generelle erhvervsevnetab har man navnlig lagt vægt på de sociale akter og den psykiatriske speciallægeundersøgelse af 27. juli 2005, hvoraf det fremgår, at L.L.L. ikke lider af en aktuel depression eller anden psykisk sygdom, samt at hun heller ikke selv føler sig nedtrykt eller deprimeret, men blot udmattet. L.L.L.s tilstand bør således ikke forhindre hende i at udføre et passende hensyntagende arbejde med rutineprægede opgaver på nedsat tid."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

> "**Stk. 4. Bortfald af præmiebetalingen.**
>
> Forsikringstageren fritages for betaling af forsikredes præmie, hvis forsikredes evne til at erhverve en arbejdsindtægt som følge af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til 1/3 eller mindre af den erhvervsevne - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - der er normal for personer af samme alder og uddannelse i samme egn.
>
> Fritagelsen gælder fra den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen til 1/3 eller mindre har varet i 3 måneder uden afbrydelse. Fritagelsen fortsætter, så længe erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller mindre, dog længst indtil præmiebetalingens ophørstidspunkt. Sker anmeldelse om tabet af erhvervsevne mere end 6 måneder efter, at erhvervsevnen er blevet nedsat, træder fritagelsen dog først i kraft fra

anmeldelsesdagen. Præmiefritagelse kan kun i særlige tilfælde ske med tilbagevirkende kraft, og da maksimalt for 2 år fra anmeldelsesdagen.

...

§ 4 Dækning ved tab af erhvervsevne

...

Stk. 3. Længerevarende tab af erhvervsevne.

Bliver forsikrede ved med at være sygemeldt, og har forsikredes sygdomstilstand stabiliseret sig i sådant omfang, at hans fremtidige erhvervsevne kan vurderes, foretages en vurdering af, om forsikredes erhvervsevne længerevarende er nedsat til 1/3 eller mindre, respektive til mellem 1/2 og 1/3. Denne vurdering foretages under alle omstændigheder senest 18 måneder efter 1. sygedag, eller ved ulykkestilfælde 18 måneder efter skadedagen. Danske Liv & Pension kan for et begrænset tidsrum en eller flere gange udskyde vurderingen af det længerevarende erhvervsevnetab. Så længe udskydelsen varer, sker der udbetaling efter reglerne om midlertidig tab af erhvervsevne.

Forsikredes erhvervsevne anses for længerevarende at være nedsat til 1/3 eller mindre, respektive mellem 1/2 og 1/3, hvis han blivende ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/3, respektive 1/2 bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - af hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt erhvervsdygtige personer af tilsvarende uddannelse og alder.

Ved vurderingen af forsikredes tab af erhvervsevne foretages et skøn over, om forsikrede må anses for egnet til omskoling. Hvis forsikrede anses for egnet til og i tilfælde af omskoling må forventes at blive i stand til at opretholde den førnævnte indtjening, anses hans erhvervsevne ikke for nedsat til 1/3 eller mindre, respektive mellem 1/2 og 1/3.

Der tages ikke hensyn til, om forsikrede på grundlag af situationen på arbejdsmarkedet er eller efter omskoling vil blive i stand til at få arbejde svarende til sin uddannelse.

Hvis det vurderes, at forsikrede ikke har mistet sin erhvervsevne i den forstand, der nævnes ovenfor, er forsikrede ikke længere berettiget til at modtage ydelser efter reglerne om midlertidig tab af erhvervsevne."

Nævnet udtaler:
Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet det på det foreliggende grundlag, herunder navnlig begrundelsen for at tildele klageren førtidspension og indholdet af speciallægeerklæringen af 27/6 2005, tilstrækkeligt sandsynliggjort, at klagerens generelle erhvervsevne varigt er nedsat med 2/3 eller mere efter den 1/11 2005. Nævnet finder derfor, at selskabet skal fortsætte udbetalingerne af fuld ydelse og standse opkrævningen af præmie efter dette tidspunkt.

Derfor

b e s t e m m e s :

Selskabet, Danica Pension, skal anerkende, at klagerens generelle erhvervsevne varigt er nedsat med 2/3 fra den 1/11 2005, og skal genoptage udbetalingen af fuld ydelse med tillæg af renter i henhold til forsikringsaftalelovens § 24.

Poul Sørensen
formand